

Türk Kanunu Medenisinin birinci kitabının ikinci babı üçüncü faslının değiştirilmesi, bu kanuna bâzı madde ve fıkralar eklenmesi, bâzı vakıfların vergi muafiyetinden faydalandırılması hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 24 . 7 . 1967 - Sayı : 12655)

No.
903

Kabul tarihi
13 . 7 . 1967

MADDE 1. — Türk Kanunu Medenisinin birinci kitabının ikinci babı üçüncü faslındaki 73, 74, 75, 76, 77, 77/A, 78, 79, 80, 80/A, 81, 81/A ve 81 B maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, kaldırılmış ve bu fasla bâzı maddeler eklenmiştir :

VAKIF

A) Kuruluş

I - Genel olarak

MADDE 73. — Vakıf, başlıbaşına mevcudiyeti haiz olmak üzere, bir malın belli bir gayeye tahsisidir.

Bir mamelekin bütünü veya gerçekleşmiş veya gerçekleşeceği anlaşılan her türlü geliri veya ekonomik değeri olan haklar vakfedilebilir.

II - Vakfın şekli

MADDE 74. — Vakıf, resmî senetle veya vasiyet yoluyla kurulur ve vakfedenin ikametgâhı asliye mahkemesi nezdinde tutulan sicile teşkil ile tüzelkişilik kazanır. Mahkeme, teşkil hususunu Vakıflar Genel Müdürlüğündeki merkezî sicile kaydolunmak üzere re'sen tebliğ eder.

Kanuna, ahlâka ve âdaba veya millî menfaatlere aykırı olan veya siyasi düşünce veya belli bir ırk veya cemaat mensuplarını desteklemek gayesi ile kurulmuş olan vakıfların teşkiline karar verilemez.

Teşkil kararının tebliği tarihinden itibaren, Vakıflar Genel Müdürlüğü, iki ay içinde bu karara karşı temyiz yoluna başvurabilir.

Merkezî sicile kaydedilen vakıf, Resmî Gazete ile ilân edilir.

Teşkilin tarzı, kimler tarafından yaptırılacağı ve sicillerin ne suretle tutulacağı, ilânın muhtevası ve ne suretle yapılacağı tüzük ile tâyin edilir.

Bir vakfın teşkili ile birlikte vakfedilen malların mülkiyeti ve haklar vakfa intikal eder.

Mahkeme, vakfedilen gayrimenkulün vakıf tüzelkişiliği adına teşkilini re'sen ve derhal tapu idaresine bildirir.

III - Vakıf senedinin muhtevası

MADDE 75. — Vakıf senedinde, vakfın gayesi, uzuvları, bu gayeye tahsis edilen mallar ve haklar, vakfın teşkilâtı, ikametgâhı ve ismi gösterilir.

IV - Mirasçılarının ve alacaklılarının dâva hakkı

MADDE 76. — Bağışlamada olduğu gibi vakfedenin mirasçıları ve alacaklıları tarafından vakfa itiraz olunabilir.

B) Vakfın teşkilâtı

Genellikle

MADDE 77 — Vakfın bir idare uzvunun bulunması mecburidir. Vakfeden bundan başka lüzumlu göreceği diğer uzuvları, vakıf senedinde gösterebilir.

Vakıf senedinde vakfın uzuvları, idare sureti ve temsil tarzı kâfi derecede gösterilmemiş olur veya sonradan bir imkânsızlık doğarsa teftiş makamı bunları vakfedene tamamlattırır. Vakfedenin ölümü veya bu tamamlamayı yapamıyacak bir durumda bulunması halinde, teftiş makamı noksanların ikmali için düşüncesi ile birlikte mahkemeye müracaat eder.

74 ncü maddenin ikinci fıkrası gereğince vakfın teşkili yahut vakfın gayesine göre teşkili mümkün olmadığı veya vakfa tahsis edilen mallar gayenin tahakkukuna yetmediği takdirde, vakfeden itiraz etmedikçe veya vakıf senedinde aksine açık bir hüküm bulunmadıkça; vakfedilmiş mallar mahkeme tarafından, teftiş makamının mütalâası alınarak, mümkün mertebe gayece aynı olan bir vakfa tahsis olunur.

Bu hususlarda yetkili mahkeme, vakfedenin ikametgâhı asliye mahkemesidir.

II - İstihdam edilenlere ve işçilere yardım vakıfları

MADDE 77/A. — Türk Ticaret Kanununun 468 nci maddesi gereğince kurulan istihdam edilenler ve işçilere yardım vakıfları ayrıca aşağıdaki hükümlere tabidirler :

Vakfın uzuvları, faydalananlara, vakfın teşkilâtı, faaliyeti ve mali durumu hakkında gerekli bilgiyi vermeye mecburdurlar.

İstihdam edilenler ve işçiler vakfa aidat ödedikleri takdirde, en az bu ödemeleri nisbetinde idareye iştirak ederler. Mümkün olduğu nisbette personel arasından gösterilecek temsilcileri bizzat seçerler.

İstihdam edilenler ve işçilerin ödemelerine tekabül ettiği nisbette, kaideten, vakfın mamelekinin istihdam edene karşı bir alacaktan ibaret olması yalnız bu alacığın temin edilmiş olması halinde caizdir.

Faydalananlar vakfa aidat ödedikleri veya vakfı düzenliyen hükümler onlara edayı talep hususunda bir hak bahsettiği takdirde, vakfın edalarını dâva yoluyla talebedebilirler.

C) Teftiş

MADDE 78. — Vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğünün teftişine tabidir.

Teftiş makamı, vakıf senedi hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, vakıf malların gayeye uygun surette ve tarzda idare ve sarf edilip edilmediğini denetler.

Teftişin tarzı ve nasıl yapılacağı, neticeleri ve bu kanuna göre kurulmuş olsun veya olmasın bilcümle vakıfların, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ödiyecekleri teftiş ve denetleme masraflarına katılma payı, sâfi gelirin yüzde beşini geçmemek üzere, tüzük ile belli edilir.

D) İdare ve gayede değişiklik, malların değiştirilmesi

I - İdarenin değiştirilmesi

MADDE 79. — Vakfın mallarının muhafaza veya gayesini devam ettirmek için kesin ihtiyaç bulunduğu halde yetkili asliye mahkemesi, idare uzvunun teklifi üzerine, teftiş makamının yazılı düşüncesini aldıktan sonra vakfın idare şeklini değiştirebilir.

Yetkili asliye mahkemesi, teftiş makamının tüzükte gösterilen sebeplere dayanarak yapacağı müracaat üzerine duruşma yaparak idare edenleri işten uzaklaştırabilir ve vakıf senedinde ayrı bir hüküm yoksa yenisini seçebilir. İstihdam edilenlere ve işçilere yardım vakıflarında vakıf sene-

dinin, faydalananların vakıftan faydalanma şartlarına ve idareye iştiraklerine dair hükümlerinde yapılacak değişiklikler, vakıf senedinde bu hususta yetkili olduğu belirtilen uzvun kararı üzerine, teftiş makamının yazılı düşüncesi alındıktan sonra asliye mahkemesi tarafından kararlaştırılır.

Bu kanunda gösterilen yetkili merciler dışında bir kişi veya kuruluşun vakfın idaresine doğru-
dan doğruya veya dolaylı olarak müdahale etmesi halinde, bu müdahaleye yer veren veya göz yuman,
idare edenler, yukardaki fıkra hükmü gereğince her halde işten uzaklaştırılır ve yerlerine yenileri
seçilir.

II - Gayenin değiştirilmesi

MADDE 80. — Vakfın asıl gayesinin mahiyet ve şümulü vakfeden arzusuna açıktan açığa uy-
myacak derecede değişmiş olursa, yetkili asliye mahkemesi idare uzvunun veya teftiş makamının
müracaatı üzerine duruşma yaparak vakfın gayesini değiştirebilir.

Gayeyi tehlikeye koyan mükellefiyet ve şartların kaldırılması veya değiştirilmesi de aynı hük-
me tabidir.

III - Malların değiştirilmesi

MADDE 80/A. — Geliri giderini karşılamıyan veya kıymetine uygun gelir getirmiyen vakfın
malları, daha yararlı her hangi bir mal veya para ile değiştirilebilir. Bu değiştirmeye, teftiş maka-
mının teklifi üzerine idare uzvunun düşüncesi alındıktan sonra yetkili asliye mahkemesi karar
verir.

E) Vakfın gelirleri ve iktisap

MADDE 81. — Vakfın gelirleri ile yapılan iktisaplar hükmi tahsislerle temellük edilen mal
ve haklar, vakıf senedinde yazılı mallara ilâve edilerek her takvim yılı başında teftiş makamına
bildirir.

Vakıf idare uzuvları, her takvim yılı başındaki malî durumu münasip vasıta ile ilân veya neş-
retmeye ve siciline tescil ettirmeye mecburdur.

F) Vakfın nihayete ermesi

MADDE 81/A. — Gayesinin tahakkuku imkânsız hale gelen vakıf kendiliğinden dağılmış olur.
Keyfiyet idare uzvu tarafından sicile tescil ettirilir.

Gayesi 74 ncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı hale gelen vakıf yetkili asliye mahke-
mesi tarafından, teftiş makamının müracaatı üzerine, taraflar çağırılıp duruşma yapılarak kararla
dağıtılır ve sicile bildirilir.

Zilyedlikle iktisap yasağı

MADDE 81/B. — Vakıfların malları üzerinde ziyyedlik yolu ile iktisap hükümleri tatbik olun-
maz.

Mahfuz hisse

MADDE 2. — Medeni Kanununun 453 ncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir :

Kamu yararına yapılan hibelerde ve gelirlerinin yarısından fazlası kamu görevi niteliğindeki
işlerin yapımına bırakılarak kurulacak vakıflarda mahfuz hisse, mirasçının içtimai durumuna uy-
gun nafakadan az olmamak kaydı ile yukarda zikrolunan miktarların 1/3 ü kadardır.

Ancak vakfın gelirinin % 20 si kendisine bırakılan mahfuz hisseli mirasçılar tenkis dâvası aç-
mazlar.

Vakfın gelirinin % 20 sinin mahfuz hisseli mirasçılara bırakılması halinde yalnız onların da mahfuz hisseli mirasçıları bu gelirden faydalanabilirler; daha sonra gelen mahfuz hisseli mirasçılara ancak, vakıf senedinde açık hüküm bulunmak şartıyla muavenet nafakası verilir.

Vakıf kelimesinin ikamesi

MADDE 3. — Türk Kanunu Medenisi, Türk Ticaret Kanunu ve sair kanun ve mevzuatta, Türk Kanunu Medenisinin 73 ve takibeden maddelerinde yer alan müesseseyi ifade etmek üzere kullanılan (tesis) kelimesi yerine (vakıf) kelimesi ikame edilmiştir.

Vergi muafiyeti

MADDE 4. — Bakanlar Kurulunca, gelirlerinin en az % 80 ini, nevi itibarıyla genel, özel ve kama bütçeli idareler bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini istihdaf etmek üzere tahsisan kurulacağı kabul edilen vakıflara, tahsis edilen miktar için vergi muafiyeti tanınabilir.

MADDE 5. — A) 3 . 6 . 1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

«Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar»

B) 3 . 6 . 1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 8 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

6. Sâfi kurum kazancından Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara sermayeye iştirak nisbetinde ödenecek miktarlar.

C) 3 . 6 . 1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 nci maddesinin 199 sayılı Kanunla değişik 6 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

6. Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ve belediyeler ile köylere, kamu menfaatlerine yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisine göre kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımlar toplamının o yıla ait kurum kazancının yüzde ikisini ve her halde yirmibin lirayı aşan kısım hasılatından indirilemez.)

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın maliyet bedeli veya mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde takdir komisyonlarınca tesbit edilecek değeri esas alınır. (Ancak, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara 20 000 liralık hadde bakılmaksızın o yıla ait kurum kazancının yüzde beşine kadar bağış ve yardım yapılabilir.)

D) 8 . 6 . 1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

k) Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara kuruluşu için veya kurulduktan sonra tahsis olunan mallar.

E) 18 . 8 . 1963 tarihli ve 198 sayılı Emlâk Alım Vergisi Kanununun 3 nci maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Kamu menfaatlerine yararlı dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar.

F) 11 . 7 . 1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa bağlı 2 sayılı tablonun V nci bölümüne aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

19. Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların kuruluş muamelelerinde düzenlenen her türlü kâğıtlar.

G) 17 . 7 . 1964 tarihli ve 492 sayılı Harclar Kanununun 33 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların kuruluş muameleleriyle bu vakıflara yapılacak bağışlamalar harca tabi tutulmaz.

H) 17 . 7 . 1964 tarihli ve 492 sayılı Harclar Kanununun 59 ncu maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

a) Kamu menfaatlerine yararlı dernekler ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların iktisabedecekleri gayrimenkullerin ve diğer aynı hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleriyle, bu dernek ve vakıflara ait tesislerin ve bu tesislerin sonradan iktisabedecekleri gayrimenkullerin ve sair aynı hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinleri.

i) 6 . 7 . 1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

F) Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ait arazi ve arsalar. (Vakıf senedindeki cihete tahsis edilmiş bulunmak şartıyla.)

J) 14 . 7 . 1931 tarihli ve 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 5 nci ve 8 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5. Umumi maarife ve menafii umumiyeye hadim cemiyetler ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ait binalar. (Cemiyetlerde kazanç temini gayesi bulunmamak ve vakıflarda vakıf senedindeki cihete tahsis edilmek şartıyla.)

8. Devlet veya mahallî idarelere veya menafii umumiyeye hadim veya Hükümetçe musaddak cemiyetler ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar tarafından menafii umumiye için vücutte getirilen bilûmum su bentleri, su setleri, suların yükselmesine karşı mânialar, kanallar, bentler, cetveller, bataklıkları, kurutma veya kurek yerleri sulama tesisleri, zırran kendi arazisi için müştereken ve münteriden yapacakları her nevi su bentleri, sulama ve kurutma tesisatı. (Ticaret kastı olmamak şartıyla)

K) 13 . 7 . 1956 tarih ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4 ncu maddesinin (E) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

E) Kamu menfaatine yararlı derneklerle Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara makbuz karşılığında bedelsiz bağış ve yardım şeklinde verilen maddeler.

L) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89 ncu maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

2. Genel bütçeye dâhil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere, köylere ve kamu menfaatlerine yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisi gereğince kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımların toplamı o yıla ait beyan edilecek gelirin % 5 ini aşarsa fazlası indirilmez. Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın mevcutsa mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde takdir komisyonlarınca tesbit edilecek değer esas alınır.)

M) 5383 sayılı Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

2. Kamu menfaatine yararlı dernekler, kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş milli tesislere ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflara, konularına uyeun olarak bağış yolu ile gelen esya ile bu kabil vakıfların hayri mevzularına uygun bir işte kullanılmak şartı ile ithal ettikleri esya. (Bakanlar Kurulu kararı ile)

N) 4 ncu maddeye göre verilmiş olan Bakanlar Kurulu kararına rağmen vakfın her hangi bir sebeple tescili mümkün olmaz ise (F) ve (G) fıkralarına göre alınmayan Damga Vergisi harclar, anme alacaklarının tahsili hakkındaki Kanuna uyularak tahsil olunur.

Tüzük hazırlanması

MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde, Vakıflar Genel Müdürlüğünce, ilgili bakanlıkların da düşünceleri alınarak, bu kanunun uygulanmasını düzenlemek üzere bir tüzük hazırlanır.

Vakıf kayıtlarının devri

GEÇİCİ MADDE — 4 Ekim 1926 tarihinden sonra kurulmuş vakıflara ait mahkemeler nezdindeki tescil kayıt defter ve evrakının sureti, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne merkezî sicile kaydı için devredilir. Ve adı geçen vakıflar hakkında da bundan böyle bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Yürürlük

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri yayımını mütaakıp yürürlüğe girer. 4 ncü ve 5 nci maddeler hükümleri ise yayımını takibeden bütçe yılı başından itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AIT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
7	108	569	40	69	473
11	32	183	42	84	296:297
18	113	32:36	86		513:518,524,
	115	172:188,214, 298:301			592:593
	116	324,364,366:369			
	117	424,425,468, 470:473			

I - Gerekçeli 183 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 113 ncü Birleşimine, 969 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 86 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Adalet, İçişleri, Maliye ve Plân Komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, İçişleri, Maliye ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân Komisyonlarından kurulan Geçici Komisyonları görüşmüştür.